

8.2 PRAMENY A SYSTÉM MEZINÁRODNÍHO SPORTOVNÍHO PRAVA

PRAMENY MEZINÁRODNÍHO SPORTOVNÍHO PRAVA

mezinárodní **úmluvy a dohody**,
právo EU a rozhodnutí **SDEU**,
předpisy **MOV** a mezinárodních sportovních **federací**,
světový antidopingový program **WADA**
nálezy rozhodčích soudů a arbitráží, zejména **CAS**
mezinárodní sportovní **zvyklosti**, které se formují z vnitřních pravidel,
kolektivní smlouvy, a to jejich normativní části.

Pramenem práva obecně jsou ty **formy norem**, které **stát** jako pramen **uznává**. Záleží tedy na státech, které formy zvolí, a **prameny** se proto mezi jednotlivými **zeměmi liší**. Co se týče mezinárodního sportovního práva, je možno nahlížet na prameny **z pohledu jednotlivých států** nebo **z globálního souhrnného pohledu** zahrnujícího všechny právní prameny související se sportem z celého světa. Jsou charakteristické **propojeností sportu a vzájemným ovlivňováním** jednak sportu a právních úprav a jednak jednotlivých právních řádů mezi sebou.

Mezinárodní úmluvy a dohody

Mezinárodní smlouva je sjednávána mezi subjekty mezinárodního práva, nejčastěji **suverénními státy či mezinárodními organizacemi**. V českém právním řádu je vymezen vztah k mezinárodním smlouvám v článku 10 Ústavy ČR. Je zde zakotvena aplikační přednost ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smluv, které jsou tak považovány za součást právního řádu. Významným aktérem v oblasti mezinárodních smluv je **Rada Evropy**.

LIDSKÁ PRÁVA

Všeobecná deklarace lidských práv, 1948

Bylo v ní zakotveno právo na **účinnou soudní ochranu** proti porušení základních práv zakotvených v ústavě **spravedlivé a veřejné projednání** před nezávislým a nestranným soudem.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, 1950

Zkráceně **Evropská úmluva o lidských právech**, je **nejdůležitější** lidskoprávní úmluvou sjednanou v rámci **Rady Evropy** a základem regionální mezinárodněprávní ochrany lidských práv v Evropě. Byla podepsána v Římě dne 4. listopadu 1950.

Československo bylo roku **1992** vůbec prvním státem střední a východní Evropy, který se stal stranou Úmluvy (úmluva byla ratifikována 18. března 1992 a publikována pod č. 209/1992 Sb.). Článku 6 je upraveno „**Právo na spravedlivé, veřejné a v přiměřené lhůtě projednání nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem**“ a v článku 13 „**Právo na účinný prostředek nápravy před národním orgánem, i když by se porušení dopustili osoby z úřední povinnosti.**“

DOPING

Evropská antidopingová úmluva, 1989

Tato smlouva byla přijata **Radou Evropy** 19. listopadu 1989 ve Štrasburku. Je prvotním předpisem a počátkem v rámci kodifikace antidopingu. ČR ji podepsala s výhradou ratifikace 28. 4. 1995. Zmiňuje se, stejně jako Úmluva UNESCO, o **spolupráci mezi státy a**

sportovními organizacemi. Definuje také **pojem sportovec**, resp. sportovkyně, kterými rozumí osoby pravidelně se účastnící organizovaných sportovních aktivit.

Světový antidopingový kodex, 2003

Kodex je účinný od 1. 1. 2004 a je velmi **silný a efektivní nástroj** v rámci antidopingové politiky napříč všemi státy. Důkazem je **podpoření** mnohých **vlád** jednotlivých **zemí** a také **podpora Kodexu** v rámci **judikatury** Arbitrážního soudu pro CAS.

Kodex je **základním dokumentem**, který poskytuje určitý konkrétní **rámec antidopingové politiky, pravidla a předpisy**, jejímž cílem je harmonizovat úpravy antidopingových organizací v oblastech testování, laboratoře, terapeutické výjimky, seznam zakázaných látek a metod, ochrana osobních údajů a soukromí. **Kodex je základním a celosvětovým dokumentem, na němž je založen Světový antidopingový program ve sportu.** I když je Kodex **nevládní dokument**, vydalo **UNESCO mezinárodní úmluvu ve sportu**, která v podstatě tento Kodex **provádí**.

Mezinárodní úmluva proti dopingu ve sportu, 2005

Úmluva byla přijata v Paříži v rámci UNESCO, přidružené organizace OSN, dne 19. 10. 2005, a stala se účinnou v roce **2007**. Je asi **nejdůležitější smlouvou v boji proti dopingu**. V ČR je vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. **46/2008**.

<http://www.msmt.cz/sport/mezinarodni-umluva-proti-dopingu-ve-sportu-unesco>

Úmluva je **závazná pro 134 států**, mezi nimi i pro ČR. Dle článku 1 „*účelem této Úmluvy, v rámci strategie a programu činnosti UNESCO v oblasti tělesné výchovy a sportu, je podpořit prevenci a boj proti dopingu ve sportu s cílem jeho odstranění*“.

Dále pak důležitější ustanovení, která odkazují na spolupráci států se sportovními organizacemi, jakožto subjekty soukromého práva.

Mimořádně významný je **článek 2**, který obsahuje **základní definice**. „*Sportovcem se pro účely dopingové kontroly rozumí každá osoba, která se účastní sportu, který spadá do pravomoci sportovní organizace. Jde např. o Mezinárodní olympijský výbor, Mezinárodní paralympijský výbor, další organizátory významných akcí, kteří provádějí testování v průběhu těchto akcí, Světovou antidopingovou agenturu, mezinárodní federace a národní antidopingové organizace*“.

Cílem úmluvy je především **prevence proti dopingu a stanovení zásad vzdělávání**. Součástí úmluvy je také **Seznam zakázaných látek a metod**, který se minimálně **jedenkrát za rok aktualizuje**. Dalším úkolem úmluvy je **omezování dostupnosti** látek s dopingovým účinkem především vlastní legislativou a také **podpora výzkumu** v oblasti boje proti dopingu. A co především, **uplatňuje** svým způsobem **pravomoci WADA**, jelikož se v mnohých ustanoveních odkazuje přímo na Kodex.

V roce **2019 byla úmluva doplněna** o přílohu I. a II. obsahující **seznam zakázaných látek a metod dopingu pro rok 2019 a mezinárodní standard pro terapeutické výjimky**.

<http://www.msmt.cz/sport-1/priloha-i-mezinarodni-umluvy-proti-dopingu-ve-sportu>

<http://www.msmt.cz/sport-1/priloha-ii-mezinarodni-umluvy-proti-dopingu-ve-sportu>

VZTAH KE SPORTU

Mezinárodní charta tělesné výchovy a sportu přijatá, 1978

Byla přijata v rámci UNESCO a jen velmi obecně se zabývá sportem na mezinárodní úrovni. Tato stručná úprava obsahující **obecné proklamace** stanoví, mimo jiné, že **přístup k tělesné výchově a sportu je základním lidským právem**. Na soukromý sportovní sektor odkazuje v článku 7, kdy **zdůrazňuje potřebu ochrany vrcholového sportu před negativními vlivy dopingu, násilí a komercializace**, které zatemňují původní sportovní hodnoty.

Evropská charta sportu, 1992

<http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

Obdobou Mezinárodní charty na úrovni Rady Evropy je **Evropská charta sportu** z roku **1992**. Evropská charta sportu je základní a nejvýznamnější dokument, přijatý v roce 1992. Významnější je v tom, že se zabývá organizovaným sportem. V Chartě jsou ve 14 člancích formulována doporučení pro rozvoj tělesné výchovy a sportu na všech jeho výkonnostních úrovních, a to podle zásad humanismu a demokracie. Je zde podána **definice sportu**, kterým se rozumí „*všechny formy tělesné činnosti, které, ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních*“.

Evropská úmluva o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech, 1985 (dále jen „Úmluva o diváckém násilí“)

V důsledku některých závažných násilných incidentů na fotbalových stadionech byla dne 19. srpna **1985** přijata na půdě Rady Evropy. Tento dokument dnes zavazuje celkem **40 států** s tím, že pro Českou republiku vstoupil v platnost 1. června 1995. Úmluva o diváckém násilí je zaměřena na prevenci, potírání a reakci na násilné incidenty a nevhodné chování na nebo v blízkosti stadionů a soustřeďuje se téměř výhradně na bezpečnostní opatření. Obsah Úmluvy o diváckém násilí však odráží dobu svého vzniku a nereflktuje příklady dobré praxe, které vznikly v posledních letech. Obsah Úmluvy o diváckém násilí je tak nezřídka v rozporu se současnými doporučeními **Stálého výboru** zřízeného na základě článku 8 samotné Úmluvy o diváckém násilí, který byl zřízen za účelem sledování jejího naplňování. Tento Stálý výbor tak připravil nový dokument, který je založený na komplexním přístupu k ochraně, bezpečnosti a poskytování služeb veřejnosti při fotbalových a dalších sportovních akcích, mezi agenturní spoluprací a partnerství odpovědných veřejných orgánů a pořadatelů sportovních akcí, jakož i majitelů sportovních zařízení.

Nová Úmluva Rady Evropy o komplexním přístupu k ochraně, bezpečnosti a poskytování služeb při fotbalových zápasech a dalších sportovních akcích, 2016 (dále jen „Úmluva“)

Byla přijata Výborem ministrů Rady Evropy dne 4. května **2016** a otevřena k podpisu dne 3. července 2016 ve francouzském Saint - Denis.

<https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/86485/72522>

Do současné doby ji podepsalo **27 států**, z nichž pět již tuto Úmluvu ratifikovalo. Úmluva tak v souladu se svým článkem 17 odst. 1 vstoupila v **platnost 1. listopadu 2017**. Všechny smluvní státy Úmluvy o diváckém násilí jsou vyzvány k ratifikaci Úmluvy s tím, že před ratifikací Úmluvy musí vypovědět Úmluvu o diváckém násilí.

Právo EU ve vztahu ke sportu

Na úrovni **primárního práva** je přijata **Listina základních práv Evropské unie**, která ovšem bohužel neobsahuje žádnou zmínku o sportu.

Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU), 2008, která je v konsolidovaném znění účinná od konce roku 2009.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>

Tato smlouva je **prvním primárním právem** EU, které ve svých člancích slovo „SPORT“ konkrétně zmiňuje. Tím se sport povyšuje do oblastí, kterým se EU chce **oficiálně zabývat**, případně regulovat, pokud by to bylo nutné, protože EU vnímá význam sportu pro občany svých členských států. EU v ní vyjadřuje svoje **uznání specifčnosti sportu** ve SFEU:

(Článek 6)

„Unie má pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států, mimo jiné v oblasti sportu“.

(**Hlava XII** Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport, **článek 165 odst. 1**)

První odstavec říká: *„Unie přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci.“* Je otázkou, co přesně znamená pojem „evropské hledisko“ v anglickém znění smlouvy: „european sporting issues“, odpověď zřejmě **přinese až časem praxe.**

Bez dalšího upřesnění je i druhý odstavec zmíněného článku, který mimo jiné uvádí: *„Činnost Unie je zaměřena na rozvoj evropského rozměru sportu podporou spravedlivého a otevřeného sportovního soutěžení a spolupráce mezi subjekty odpovědnými za sport, jakož i ochranou fyzické a mravní integrity sportovců, obzvláště mladých sportovců“.*

O sportu se zmiňuje ještě **třetí odstavec** článku 165, kde je stanoveno: *„Unie a členské státy podporují spolupráci v oblasti vzdělávání a sportu se třetími zeměmi a s příslušnými mezinárodními organizacemi, zejména s Radou Evropy.“*

Listina základních práv Evropské unie, 2000

Je dokument zakotvující základní práva při uskutečňování norem evropského práva. Listina je členěna do 7 hlav. Jednotlivé tematické okruhy základních lidských práv upravují důstojnost, svobody, rovnost, solidarita, občanská práva a soudnictví.

Listina byla slavnostně vyhlášena 7. prosince 2000 během mezivládní konference v Nice původně ve formě politické deklarace Evropského parlamentu, Rady a Evropské komise jako právně nezávazný dokument. Listina získala **právní závaznost** až později **vstupem Lisabonské smlouvy** v platnost, tj. 1. prosince 2009.

Původně měla být součástí Smlouvy o Ústavě pro Evropu. Listina pak ale byla vyhlášena jako samostatný dokument, který má dle čl. 6 Smlouvy o Evropské unii stejnou právní sílu jako zakládající smlouvy a tvoří součást primárního práva Evropské unie.

Znění Listiny bylo **v roce 2007** právě v souvislosti s finalizací textu Lisabonské smlouvy **novelizováno**. Po ratifikaci Lisabonské smlouvy se Listina základních práv Evropské unie stala právně závaznou.

V čl. 47 a 48 by měla v kontextu ke sportu garantovat **spravedlivý proces i na projednání před autonomními orgány**, jako projev naplnění základních práv, tedy i pro tato řízení. Tento přístup se již **uplatnil např. u FIFA**, která má ve svých předpisech zakotveny dva rozhodčí orgány **Komoru pro řešení sporů** a **Komoru pro status hráčů**.

Bílá kniha o sportu, 2007

<http://www.msmt.cz/sport/bila-kniha-o-sportu>

Právní věta o uznání specifčnosti sportu zní:

*„Právní předpisy pro hospodářskou soutěž a ustanovení o vnitřním trhu se na sport vztahují pouze do té míry, v jaké představuje hospodářskou činnost. Judikatura evropských soudů a rozhodnutí Evropské komise ukazují, že **specifčnost sportu je uznaná a zohledňovaná**.“*

Tento koncepční materiál vydala Evropská komise. Na jejím vzniku se podílely **orgány EU, členské státy, sportovní federace, Světová antidopingová agentura (WADA), olympijské výbory** a další organizace působící v oblasti sportu.

Vychází z dokumentů zabývajících se oblastí sportu, které byly vydány již dříve, a jde o **první ucelenou iniciativu EU** a dalších organizací v oblasti sportu. Stala se základem budoucí politiky a regulace sportu.

Cílem Knihy je **zhodnotit roli sportu v EU**, vyzdvihnout **problémy** a navrhnout jejich **řešení**, poskytnout **výhled** do budoucna v této problematice. Bílá kniha o sportu umožnila zakotvit sport do evropské politiky.

Bílá kniha o sportu byla **předložena Radě EU** a ta ji schválila, takže na jejím základě byl vytvořen **Akční plán Pierra de Coubertina**, plán **53 akcí** pro naplnění **cílů a návrhů Knihy**. Akce jsou rozděleny do skupin dle zaměření na společenské vlivy, ekonomické dopady, organizaci sportu a spolupráci členských států.

Témata a návrhy, jež jsou v Knize zmíněny:

posílit spolupráci mezi zdravotnictvím, výchovou a sportem,
doping je jedním z velkých problémů sportu, ,
sport má potenciál pro integraci znevýhodněných, boj proti rasismu a násilí.,
pro ekonomiku je sport rostoucím odvětvím,
obhajovat možnost snížených sazeb DPH pro sport, sport je specifická činnost,
národnostní diskriminace a omezování volného pohybu osob, ,
agenti sportovců pro přestupy a účast v soutěžích někdy volí nevhodné postupy a jsou součástí korupce.

DALŠÍ KONCEPČNÍ A METODICKÉ DOKUMENTY PODPORY SPORTU V EU

Evropská charta sportu pro všechny zdravotně postižené osoby, 1987 Štrasburk, ČR 1996
<https://slideplayer.cz/slide/2283482/>

Rada Evropy v tomto doporučení vyzývá orgány veřejné správy a soukromé organizace, že mají vzít na vědomí potřeby postižených osob. Doporučení je směřováno do čtyř základních oblastí pohybových činností:

- vrcholový sport,
- výkonnostní sport (organizovaný a pravidelný),
- rekreační sport (rekreační vykonávání pohybové aktivity) pro osobní potěšení,
- sport provozovaný hlavně ze zdravotních důvodů nebo pro udržení kondice.

EU Physical Activity Guidelines, 2008

<http://www.msmt.cz/sport/pokyny-eu-pro-pohybovou-aktivitu>

Materiál „Pokyny EU pro pohybovou aktivitu“ (Doporučená politická opatření na podporu zdraví upevňujících pohybových aktivit) byl v roce 2008 schválen ministry tělovýchovy členských států EU.

Kodex sportovní etiky, 1992

<http://www.msmt.cz/sport/kodex-sportovni-etiky>

Adonninova zpráva, 1985

Vznikla na základě summitu, který se zabýval komplikovaností rozhodovacího procesu a institucionálního řešení. **Navrhovala jako řešení pro nedostatek vazeb mezi institucemi EU a společností například pořádání sportovních akcí** pod záštitou Evropského parlamentu. Dále se vyjádřila takto: „...*sport je vynikajícím prostředkem k upevnění pocitu sounáležitosti Evropanů k Evropské unii*“. Od té doby Evropská komise usiluje o zapojení sportu do své práce s veřejností a podílí se na zajímavých sportovních událostech (např. na Olympijských hrách a na Tour de France)

Evropské společenství a sport

Tato **zpráva** byla Komisí vydána roku **1991** a jako vůbec **první se celá věnovala sportu**. Komise zde definovala roli a vliv sportu ve společnosti a v EU a také potřebu jmenovat politiku sportu jako jednou z oficiálních politik EU.

Deklarace k Amsterodamské smlouvě

K Amsterodamské smlouvě (**1997**) byla připojena Deklarace, která zmiňuje **sociální úlohu sportu**, jeho vliv na **tvorbu identity a stmelení** občanů. Naléhá na orgány EU, aby naslouchaly sportovním asociacím při projednávání otázek, které sport ovlivňují a aby kladly důraz zvláště na charakterističnost amatérského sportu.

Evropský model sportu

Komise ve svém „Pracovním spisu k Evropskému modelu sportu“ identifikovala **pět funkcí**, které podle ní sport má. Jsou to: **vzdělávání**, přispívání k veřejnému **zdraví**, **sociální, kulturní a rekreační** funkce. Pro ekonomiku vytváří mnoho pracovních míst a je to rychle se rozvíjející oblast s čím dál tím vyšším obrátem.

Evropský model sportu jako první dokument Komise vyjmenoval **problematické body** v oblasti **medializace sportu** a **vlastnictví vysílacích práv** sportovními kluby, se kterou se pojí velké peníze, konkurenceschopnost malých a velkých klubů v soutěži a narušování zásad volného trhu hospodářské soutěže.

Helsinská zpráva o sportu

Komise roku **1999** Radě EU navrhuje posílit funkci sportu v procesu **vzdělávání a odborné přípravy** zejména vzděláváním pracovníků ve sportu a regulovat tak vzrůstající doping.

Zachovat **tradiční hodnoty** sportu ruku v ruce s přizpůsobením se na nové podmínky. Říká, že musí být zachovány integrita a autonomie sportu a podporována současná sportovní struktura a etika. Nicméně se, ve znění Smlouvy o založení ES, **vzdává** jakékoli přímé **zodpovědnosti** za sport.

Deklarace z Nice

Nebyla začleněna jako součást Smlouvy, ale byla přijata jen jako **společné prohlášení** v roce **2000**. I přes její právní nezávaznost je významná, protože: „Nikdy předtím nebyl význam sportu pro vytváření Evropské unie **projednán a shrnut tak komplexně** a do takových podrobností na nejvyšší politické úrovni“

Rozvoj evropského rozměru v oblasti sportu

Na počátku roku 2011 Komise EU zveřejnila sdělení **dalším orgánům** Unie s názvem „**Rozvoj evropského rozměru v oblasti sportu**“, v němž si opět vytyčuje své aktivity a priority pro oblast sportu v dalším období. Jako nejdůležitější a nové sdělení, oproti předchozím dokumentům Komise, se jeví návrh na přístup **Unie k Antidopingové úmluvě Rady Evropy**.

Rozhodnutí soudního dvora EU

Do roku 2012 byl nazýván **Evropský soudní dvůr (ESD)**. Nejen Komise má v EU co do činění se sportem. ESD je **nejdůležitějším orgánem** EU pro oblast sportu, protože jenom on na něj může aktivně působit, i když **nepřímo**.

To proto, že je zodpovědný za **výklad, kontrolu a zajištění** provádění právních norem, předpisů, nařízení, směrnic a rozhodnutí, tedy všech dokumentů, které jsou vydávány příslušnými orgány EU a které jsou nějakým způsobem **závazné pro členské státy** EU. Jeho činnost je určena články 220 až 245 Smlouvy o ES. Z nich vyplývá, že SDEU řeší **spory mezi**

členskými státy EU navzájem, institucemi EU navzájem, Unií a členskými státy a Unií a jednotlivci.

Pokud se na něj obrátí někdo z oprávněných žalobců (instituce EU, členské státy, fyzické i právnické osoby), že došlo k porušení práva ES nebo k jeho špatnému výkladu, musí se tím Soudní dvůr EU zabývat alespoň do té míry, že zváží, zdali má oprávnění se touto stížností zabývat.

Má k dispozici **tři typy řízení:**

- řízení o **porušení smlouvy**,
- řízení žaloby na **neplatnost a nečinnost**,
- řízení o **předběžné otázce**.

Pro sport je ESD důležitý tím, že se k němu může **obrátit sportovec, sportovní klub** nebo třeba **sportovní federace s žalobou**, že určité sportovní pravidlo porušilo jeho právo, kterému mu EU zaručuje.

Rozsudek Soudního dvora nebo jeho vyjádření se k dané věci **nemůže přímo zrušit dané sportovní pravidlo**, protože k tomu nemá oprávnění, jelikož **sport nespadá do již jmenovaných cílů** nebo prostředků k naplnění cílů EU. **Může ale nepřímo způsobit jeho změnu nebo zrušení, protože instituce, federace a jiná uskupení v členských státech musí dbát na to, aby jejich ustanovení nebyla v rozporu s právem Společenství.**

Například článek 39 Smlouvy o ES **volném pohybu osob** na první pohled nemá co do činění se sportovními pravidly, ale pokud soud shledá, že sportovní pravidlo tento článek porušuje, dojde díky rozsudku ke změně pravidla.

Soudní dvůr se nejčastěji ke sportovním pravidlům a jiným ustanovením vydaným sportovními organizacemi vyjadřuje skrze **řízení o předběžných otázkách**. A to poté, co k němu tuto otázku **vznesl národní soudní dvůr**, protože u něj byla podána žaloba na porušení určitého ustanovení EU pravidlem určitého sportovního odvětví.

Právní předpisy vydané MOV

Olympijská charta, 2019

<https://www.olympic.cz/upload/files/Olympijska-charta-2019.pdf>

K autonomii sportovních organizací se vyjadřuje Mezinárodní olympijský výbor:

„Vzhledem k tomu, že sport se uskutečňuje v rámci společnosti, mají sportovní organizace spadající do olympijského hnutí autonomní práva a povinnosti, tedy možnost svobodně vytvářet a kontrolovat pravidla sportu, určovat strukturu a správu vlastních organizací, dále mají právo svobodných voleb bez jakéhokoli vnějšího vlivu a odpovědnost za uplatňování zásad dobré správy.“

Olympijská charta je mezinárodní textový dokument, který definuje základní cíle, zásady a řády Olympijského hnutí a olympismu. Zároveň také přesně definuje olympijské hry a jednoznačně vymezuje postavení Mezinárodního olympijského výboru a jednotlivých národních olympijských výborů v rámci celého Olympijského hnutí.

Hlavní části textu

Základní zásady a principy (úvod, preambule, šest základních principů)

Kapitola I. - olympijské hnutí a jeho činnost

Složení a obecná organizace olympijského hnutí

Poslání a úloha M.O.V (Prováděcí ustanovení k pravidlu 2)

Uznání M.O.V

Olympijský kongres (Prováděcí ustanovení k pravidlu 4)
Olympijská solidarita (Prováděcí ustanovení k pravidlu 5)
Olympijské hry (Prováděcí ustanovení k pravidlu 6)
Práva k olympijským hrám a k olympijskému vlastnictví
Olympijský symbol
Olympijská vlajka
Olympijské heslo
Olympijské emblémy
Olympijská hymna
Olympijský oheň a olympijské pochodně
Olympijská označení
Kapitola II. - Mezinárodní olympijský výbor
Kapitola III. - mezinárodní federace
Kapitola IV. - národní olympijské výbory
Kapitola V. - olympijské hry
Konání, organizace a řízení olympijských her
Účast na olympijských hrách
Program olympijských her

WADA / Světový antidopingový program

<http://www.antidoping.cz/cs/svetovy-antidopingovy-kodex>

Zahrnuje všechny části nezbytné pro zajištění **optimální harmonizace** a nejvhodnějších postupů, uplatňovaných v národních a mezinárodních antidopingových programech. K tomu, aby se mohly vnitrostátní organizace určitým způsobem harmonizovat, Světový antidopingový program **WADA** jim předkládá jak zmíněný **Kodex**, tak **mezinárodní standardy a modely** nejlepší praxe a pokyny.

Světová federace FIFA

Každé sportovní odvětví má svůj **řídící orgán**. Například u hokeje je to Mezinárodní hokejová federace (IIHF), u atletiky Mezinárodní atletická federace (IAAF), pro lyžařské sporty je nejvyšší institucí Mezinárodní lyžařská federace (FIS) a další.

Hlavním společným úkolem všech mezinárodních sportovních federací je podpora rozvoje toho svého sportovního odvětví.

Na čele celosvětové fotbalové organizace je **Mezinárodní fotbalová asociace / FIFA**. Veškerá pravidla organizace fotbalového sektoru musí být **schválena organizací FIFA**. Tato pravidla jsou **závazná pro národní asociace**, a tím i jejich členy včetně fotbalistů samotných. Pokud **hráč uzavře smlouvu** se svým klubem, nebo se stane členem asociace, **je vázán** veškerými uvedenými pravidly včetně například disciplinární pravomoci sportovní asociace.

Rovněž veškerá rozhodnutí vztahující se k FIFA musí být rozhodnuta příslušnými orgány FIFA a mají celosvětovou závaznost pro toto odvětví sportu.

Z tohoto rozdělení vyplývá, že právní regulace fotbalového práva není jen vnitrostátní ale vždy i mezinárodní. **Národní fotbalové asociace jsou pod vlivem regulace vnitrostátního práva, ale zároveň jsou ve své činnosti (výkonné i legislativní) regulovány pravidly mezinárodních fotbalových asociací FIFA a UEFA.**

Rozhodčí nálezy CAS a mezinárodních arbitráží

Spory ke CAS se dostávají na základě **rozhodčích doložek** včleněných ve **smlouvách** mezi sportovními subjekty a dále **z ustanovení sportovních předpisů, stanov, řádů a rozhodnutí.**

Po dobu konání olympijských her, od roku 1996 zřizuje na olympijských hrách **speciální AD HOC tribunály** (překlad z latiny „za tímto účelem“), které jsou schopné řešit spory **během 24 hodin**. Má v kompetenci **veškeré sportovní spory** včetně sporů fotbalových. Hovorově se jim také říká „**létající senáty**“). Rozhodčí řízení představuje řešení sporu, které je **pro účastníky řízení závazné a konečné**, neboť možnost domáhat se soudního přezkumu rozhodčího.

Lex sportiva

Z právních teorií, které podrobně zkoumají **charakter** mezinárodního sportovního práva, je potřebné zmínit proud, který se kloní k **existenci tzv. lex sportiva**. Jedná se o systém **obecných principů** a obyčejových **norem sui generis** („*Sui generis*“ je latinské rčení znamenající „**svého druhu**“). Rčení vzniklo k označení entit, které **nemohou být podřazeny** nějakému vyššímu druhu) a to **bez návaznosti** na jednotlivé právní systémy.

Tato koncepce světového sportovního práva, by mohla být významným **stavebním kamenem mezinárodního sportovního práva**, protože považuje, vedle jiných, **mezinárodní sportovní zvyklosti**, a tím pádem i **vnitřní sportovní pravidla**, která tvoří nejpočetnější úpravu sportovní aktivity, **za samostatný závazný právní systém, který stojí vedle národního i mezinárodního práva**.

Lex sportiva je dále **tvořena zejména rozhodovací činností sportovních rozhodčích soudů**, různými **vzorovými dokumenty** a jinými akty vytvářenými mezinárodní sportovní praxí. **Náš právní řád však neumožňuje existenci jiného právního systému, který by byl nezávislý na národním a mezinárodním právu**.

To se samozřejmě **netýká jednotlivých prostředků** tvořících lex sportiva. Ty mají takovou **právní relevanci**, jakou jim dává **náš právní řád**, takže je možné se zabývat např. **zvyklostmi a rozhodčími nálezy**, protože se jedná, v našem právu, o známé instituty. Existence lex sportiva tak byla v několika případech **potvrzena i v nálezech soudů a arbitráží v ČR**, běžně pak ve **světě** např. u CAS.

SYSTEM MEZINÁRODNÍHO SPORTOVNÍHO PRÁVA

Rada Evropy (RE) je mezinárodní organizace spojující **47 zemí Evropy**. Tato instituce dále zahrnuje **šest pozorovatelských zemí**: Vatikán, Kanadu, USA, Mexiko, Japonsko a Izrael. Rada Evropy je **nezávislá na Evropské unii** a funguje na principu diskuze a **hledání společných řešení** v ekonomických, **právních**, udržování a rozvoji základních lidských práv a svobod apod. Rada Evropy je založená na **mezvládním principu**. Sídlo se nachází ve **Štrasburku**, přičemž pod tuto instituci **spadá rovněž Evropský soud pro lidská práva (ESLP)** sídlící ve stejném městě. Za ideového otce Rady Evropy je považován **Winston Churchill**, který po druhé světové válce prosazoval politiku francouzsko-německého smíření. Původním záměrem organizace byla evropská integrace. **ČR** je členem Rady Evropy od roku **1991**.

Funkce a orgány Rady Evropy

Hlavní agendu této organizace lze rozdělit do 4 hlavních skupin:

- Ochrana lidských práv,
- pluralitní demokracie a právního státu,
- ochrana svobody slova, sdělovacích prostředků a shromažďování.

Všechny členské státy se přihlásily k **Evropské úmluvě o lidských právech**, na jejíž dodržování je v jednotlivých zemích dohlíženo prostřednictvím Evropského soudu pro lidská práva.

Orgány Rady Evropy

Generální tajemník – vede a zastupuje Radu Evropy navenek,
Výbor ministrů, rozhodovací orgán,
Parlamentní shromáždění – hlavní poradní orgán,
Komisař pro lidská práva,
Kongres orgánů místní a regionální samosprávy,
Konference mezinárodních a nevládních organizací.

Evropská unie / EU

Je potřeba opět připomenout **vliv práva unijního na náš právní řád**. Přijetím ČR do EU (**1. 5. 2004**) a na základě ratifikovaných smluv a článků ústavy ČR, **je právo EU**, včetně rozhodnutí SDEU, postaveno **na stejnou úroveň jako ústavní zákony ČR** tzn. má přednost i před zákonnými normami neústavními. Právní normy vydané orgány EU jsou tak **obecně závazná** nařízení, bez dalšího použitelná v členských státech EU. Sídlo EU je v **Bruselu**.

Dne 1. prosince 2009 nabyla **účinnosti** Lisabonská smlouva, která má mimo jiné za následek přeměnu Smlouvy o založení Evropského společenství na **Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU)**. Lisabonskou smlouvou také EU získala **právní subjektivitu**. Smlouva o fungování EU na rozdíl od své předchůdkyně **obsahuje ustanovení**, která přímo hovoří o sportu. EU si v **článku 6 SFEU vymezuje pravomoc** pro aktivity, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnost členských států, mimo jiné i v oblasti sportu.

Článek 165 této smlouvy má název **Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport**, a v druhé části **prvního odstavce** říká: „*Unie přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci.*“

Soudní dvůr Evropské unie / SDEU

Dříve Evropský soudní dvůr / ESD (do 2012) je **nejvyšším soudem** Evropské unie. Byl zřízen v roce 1952 a sídlí v **Lucemburku** na rozdíl od většiny ostatních institucí EU, které sídlí v Bruselu. Řeší a řeší mnoho sporů se sportovní tematikou.

Mezinárodní olympijský výbor / MOV (podrobně v kapitole 8.5)

Jestliže mezinárodní sportovní federace zastřešují veškerou organizaci **konkrétních sportů**, pak Mezinárodní olympijský výbor (MOV) je jedinou organizací stojící i nad nimi. Týká se to **všech federací**, jež organizují sporty, **ve kterých se soutěží** na Olympijských hrách, a také některých dalších federací. MOV je nevládní organizací s mezinárodní působností.

Má formu **neziskového sdružení** založeného podle článku 60 a následujících švýcarského občanského zákoníku. MOV je sice založen jako **osoba soukromého práva**, ale je možné pozorovat, že mnoho států, včetně České republiky, ho reflektuje ve svých právních rádech. Záleží na státech, jestli mu přiznají nějaká oprávnění jdoucí nad rámec čistě soukromoprávní povahy.

Z hlediska celého mezinárodního sportovního práva má mimořádný význam Olympijská charta, která je hlavním dokumentem MOV a slouží i jako jeho stanovy. V jejím úvodu je řečeno, že „**Olympijská charta je kodifikací základních olympijských zásad, pravidel a prováděcích ustanovení, přijatých Mezinárodním olympijským výborem. Řídí organizaci, činnost a fungování olympijského hnutí a stanoví podmínky pro konání Olympijských her**“. Právě věta o tom, že řídí olympijské hnutí, tvoří základ, na němž je vybudována celá sportovní organizace.

Vedle MOV jsou nejdůležitějšími účastníky olympijského hnutí a zároveň členy MOV **národní olympijské výbory, organizační výbory Olympijských her a mezinárodní sportovní federace.**

Olympijská charta neobsahuje žádná herní sportovní pravidla, protože ta mají na starosti jednotlivé mezinárodní sportovní federace. Ustanovení Charty se dají rozdělit na ta, která se zabývají **výhradně Olympijskými hrami** a jejich organizačním zajištěním a na ustanovení mající mnohem **širší dosah vzhledem ke sportovní organizaci všeobecně.**

První kategorie ustanovení je **srovnatelná s úpravami jiných mezinárodních sportovních federací** řídících svou **vlastní organizaci a soutěže.** Jde o zakotvení MOV, národních olympijských výborů a organizačních výborů a jejich úkolů, přičemž vše má směřovat k pořádání mezinárodní sportovní soutěže, Olympijských her.

Na národní úrovni jsou tedy aktivity spojené s olympijským hnutím organizovány **národními olympijskými výbory.** Jedná se o nezisková sdružení, jejichž členy jsou mimo jiné národní sportovní organizace, které spadají do struktur mezinárodních sportovních federací olympijských sportů. Organizační výbor je zřizován pro každé Olympijské hry a má na starosti jejich přípravu v hostitelském městě.

Druhá kategorie ustanovení Olympijské charty je **důležitá zejména pro mezinárodní sportovní federace a jejich členy.** Každá mezinárodní sportovní federace, která chce, aby její sport měl zastoupení na olympiádě, **musí být uznána MOV.** V případě **paralelní** existence více federací může být **uznána pouze jedna.** Charta k tomu v článku 26 uvádí, že „stanovy, praxe a aktivity mezinárodních sportovních federací v olympijském hnutí **musí být v souladu** s Olympijskou chartou, včetně přijetí a plnění Světového antidopingového kodexu.

S výhradou předcházejících ustanovení si každá mezinárodní sportovní federace při řízení svého sportu zachovává nezávislost a samostatnost“. Jelikož **naprostá většina** celosvětově rozšířených sportů **spadá pod olympijské hnutí,** je možné **Olympijskou chartu** považovat za „**sportovní ústavu**“ a **MOV za vrchol sportovní organizační pyramidy.** Současně to i vede ke **sblížení pravidel** mezinárodních sportovních federací, organizujících různé sporty.

Světová antidopingová agentura (WADA) World Anti-Doping Agency, francouzsky Agence mondiale antidopage, odtud zkratka AMA
<https://www.wada-ama.org>

Byla založena v návaznosti na tzv. Lausanskou deklaraci k dopingům ve sportu na základě iniciativy **MOV** v roce **1999** v souvislosti s Olympijskými hrami v Sydney v roce 2000. Je **hlavní mezinárodní organizací,** která zajišťuje **antidopingovou politiku** a základní misí je **podpora a koordinace** boje proti dopingům po celém světě. Poskytuje mnoho informací a provádí činnosti, které mohou být v rámci dopingové, respektive antidopingové problematice důležité. **Největším přínosem WADA** je vytvoření **Světového antidopingového kodexu.** Realizuje Světový antidopingový program (viz výše mezinárodní dokumenty).

Podle zakládací listiny je WADA nadací založenou podle švýcarského práva se sídlem v Lausanne. V roce **2001** se přesunulo **sídlo WADA** do **Montrealu** v Kanadě.

Základními orgány jsou nadační rada (38 členů) a výkonný výbor (12 členů). Má několik odborných komisí např. sportovců, vzdělávací, etická či finanční).

Financování měl na starosti MOV, nyní **polovinu** rozpočtu zajišťuje **MOV a polovinu vlády** států. Je **složena** ze zástupců **sportu a vlád** (sportovci, závodníci, vládní činitelé). Hlavní **funkce** agentury je **vzdělávání, osvěta, výzkum** a světový **antidopingový kodex** (World Anti-Doping Kodex), což jsou **předpisy** týkající se **harmonizace úpravy dopingů** různých

sportovních organizací zároveň i **seznamy zakázaných látek a metod**. ČR uznala WADAu v roce 2003 podpisem Kodaňské deklarace spolu s více než 160 dalšími státy.

Arbitrážní soud pro sport / Court of Arbitration for Sport / CAS

<https://www.tas-cas.org/en/index.html>

V roce 1984 byl založen MOV a od roku 1994, po **zásadní reformě** je CAS je nezávislým rozhodčím soudem pro sport. Spory ke CAS se dostávají na základě **rozhodčích doložek** včleněných ve **smlouvách** mezi sportovními subjekty a dále **z ustanovení sportovních předpisů, stanov, řádů a rozhodnutí**. Sídlem je **Lausanne**.

Po dobu konání olympijských her, od roku 1996 zřizuje na olympijských hrách **speciální AD HOC tribunály** (překlad z latiny „**za tímto účelem**“), které jsou schopné řešit spory **během 24 hodin**. Má v kompetenci **veškeré sportovní spory** včetně sporů fotbalových. Hovorově se jim také říká „**létaující senáty**“.

Rozhodčí řízení představuje řešení sporu, které je **pro účastníky řízení závazné a konečné**, neboť možnost domáhat se soudního přezkumu rozhodčího.

Mezinárodní sportovní federace a konfederace, příklad FIFA

Mezinárodní sportovní **federace** jsou obecně zakládány jako **nevládní organizace**, nejčastěji ve formě **neziskových sdružení**. Někdy mezi nimi a národními organizacemi stojí ještě **regionální mezinárodní organizace**, kterými jsou **konfederace**.

Základním předpisem jsou statuty (stanovy) Mimosoudní ochrana je zakotvena v Přestupním řádu FIFA. <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/247?category=1>

Ten v článku 23 a 24 říká: „*Aniž by bylo dotčeno právo hráčů a klubů obracet se na obecné soudy rozhoduje FIFA svými orgány:*

Výbor pro status hráčů (článek 23)

pracovněprávní spory mezi klubem nebo asociací a trenérem s mezinárodním prvkem, spory mezi kluby náležejícími do různých asociací,

Komora pro řešení sporů (článek 24)

spory mezi kluby a hráči souvisejícími se zachováním smluvní stability, pracovněprávní spory mezi klubem a hráčem s mezinárodním prvkem, spory související s náhradami nákladů na trénink nebo s mechanismem solidarity mezi kluby náležejícími do různých asociací;

spory související s mechanismem solidarity mezi kluby náležejícími do téže asociace, je-li předmětem sporu přestup hráče mezi kluby náležejícími do různých asociací; Proti rozhodnutí Komory pro řešení sporů se lze odvolat k Mezinárodní sportovní arbitráži (CAS).“